

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Niende Afdeling)

8. maj 2025*

»Præjudiciel forelæggelse – direktiv 2006/114/EF – vildledende og sammenlignende reklame – artikel 4, litra c) – lovlig sammenlignende reklame – websted, der tilbyder en onlinetjeneste for sammenligning af forsikringstilbud – sammenligning gennemføres ved hjælp af et karaktergivnings- eller pointtildelingssystem – artikel 2, litra c) – identifikation af en »konkurrent« – foreligger ikke«

I sag C-697/23,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Landgericht München I (den regionale ret i første instans i München I, Tyskland) ved afgørelse af 7. november 2023, indgået til Domstolen den 17. november 2023, i sagen

HUK-COBURG Haftpflicht-Unterstützungs-Kasse kraftfahrender Beamter Deutschlands a.G. in Coburg

mod

Check24 Vergleichsportal GmbH,

CHECK24 Vergleichsportal für Kfz-Versicherungen GmbH,

CHECK24 Vergleichsportal für Sachversicherungen GmbH,

CHECK24 Vergleichsportal für Krankenversicherungen GmbH,

CHECK24 Vergleichsportal für Vorsorgeversicherungen GmbH,

CHECK24 Vergleichsportal für Versicherungsprodukte GmbH,

har

DOMSTOLEN (Niende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, N. Jääskinen (refererende dommer), og dommerne A. Arabadjiev og M. Condrinzi,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

* Processprog: tysk.

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- HUK-COBURG Haftpflicht-Unterstützungs-Kasse kraftfahrender Beamter Deutschlands a.G. in Coburg ved Rechtsanwalt H.-J. Omsels,
- Check24 Vergleichsportal GmbH, CHECK24 Vergleichsportal für Kfz-Versicherungen GmbH, CHECK24 Vergleichsportal für Sachversicherungen GmbH, CHECK24 Vergleichsportal für Krankenversicherungen GmbH, CHECK24 Vergleichsportal für Vorsorgeversicherungen GmbH, CHECK24 Vergleichsportal für Versicherungsprodukte GmbH ved Rechtsanwalt A. Bauer,
- den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato E. Manzo,
- Europa-Kommissionen ved P. Kienapfel og B.-R. Killmann, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om en præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 4, litra c), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/114/EF af 12. december 2006 om vildledende og sammenlignende reklame (EUT 2006, L 376, s. 21).
- 2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem HUK-COBURG Haftpflicht-Unterstützungs-Kasse kraftfahrender Beamter Deutschlands a.G. in Coburg (herefter »HUK-Coburg«) og Check24 Vergleichsportal GmbH m.fl. (herefter samlet »Check24«) vedrørende en påstand om nedlæggelse af forbud mod et system med online sammenligning ved hjælp af karaktergivning på det websted, der drives af sidstnævnte.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Artikel 1 i direktiv 2006/114 har følgende ordlyd:
»Formålet med dette direktiv er at beskytte erhvervsdrivende mod vildledende reklame og de urimelige følger heraf og at fastlægge, under hvilke omstændigheder sammenlignende reklame er tilladt.«

4 Følgende fremgår af dette direktivs artikel 2, litra c):

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

c) »sammenlignende reklame«: reklame, som direkte eller indirekte henviser til en konkurrent eller til varer eller tjenesteydelser, som udbydes af en konkurrent.«

5 Det nævnte direktivs artikel 4 fastsætter følgende:

»Sammenlignende reklame er tilladt, for så vidt angår sammenligningen, når følgende betingelser er opfyldt:

[...]

b) den sammenligner varer eller tjenesteydelser, der opfylder samme behov eller tjener samme formål

c) den sammenligner på objektiv vis en eller flere konkrete og relevante egenskaber, der kan dokumenteres, og som er repræsentative for disse varer eller tjenesteydelser, herunder prisen

d) den bringer ikke en konkurrents varemærker, firmanavne, andre karakteristiske kendetegn, varer, tjenesteydelser, aktiviteter eller situation i miskredit eller udsætter dem for nedvurdering

[...]

h) den medfører ikke forveksling mellem erhvervsdrivende, mellem annoncøren og en konkurrent eller mellem annoncørens varemærker, firmanavne, andre karakteristiske kendetegn, varer og tjenesteydelser og en konkurrents.«

6 Det samme direktivs artikel 5, stk. 1, første afsnit, fastsætter følgende:

»Medlemsstaterne påser, at der i de erhvervsdrivendes og konkurrenternes interesse findes tilstrækkelige og effektive midler til bekæmpelse af vildledende reklame og til at sikre, at bestemmelserne om sammenlignende reklame overholdes.«

Tysk ret

7 § 6 i Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (lov om bekæmpelse af illoyal konkurrence) af 3. juli 2004 (BGBI. 2004 I, s. 1414) i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »UWG«), bestemmer følgende:

»(1) Ved sammenlignende reklame forstås reklame, som direkte eller indirekte henviser til en konkurrent eller til varer eller tjenesteydelser, som udbydes af en konkurrent.

(2) Den, der laver sammenlignende reklame, handler retsstridigt, når sammenligningen:

[...]

2. ikke på objektiv vis vedrører en eller flere konkrete og relevante egenskaber, der kan dokumenteres, og som er repræsentative for prisen på disse varer eller tjenesteydelser

[...]«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 8 HUK-Coburg er moderselskabet i en stor tysk forsikringskoncern, hvis koncerndatterselskaber tilbyder forsikringer inden for forskellige forsikringsområder, herunder området for motorkøretøjsforsikringer.
- 9 Check24 er for sin del en tysk koncern, som driver et websted for sammenligningswebsteder, der gratis tilbyder brugerne mulighed for på dette websted at sammenligne forskellige produkter – bl.a. også forsikringstilbud. En sådan sammenligning sker på grundlag af en række kriterier, bl.a. prisen, ved hjælp af karakterer, der tildeles de forskellige forsikringstilbud (herefter »karaktererne«). Dette websted tilbyder også mulighed for i givet fald at indgå aftaler med udbyderne af produkterne.
- 10 Disse sammenligningstjenester er principielt udformet efter samme skema for de omhandlede forskellige forsikringsgrene. Efter at have indtastet visse til dels obligatoriske, til dels fakultative, referenceoplysninger vedrørende forsikringstageren og det ønskede produkt vises en resultatside. Denne side indeholder en liste over forskellige udbyderes forsikringstariffer samt en kort oversigt over oplysninger vedrørende disse tilbud, som anses for at være væsentlige, dvs. navnet på forsikringsselskabet, prisen for det pågældende tilbud, men som stikord også detaljer om dette forsikringstilbud. I øvrigt vises i et rektangulært felt fremhævet med blått under det forsikringsselskab, som sammenlignes, en karakter, der udtrykkeligt betegnes som sådan. Denne karakter angiver en talværdi fra 1,0 til 4,0 og er efter omstændighederne ledsaget af karaktertrinene »udmærket«, »godt«, »tilfredsstillende« eller »tilstrækkelig«, som gives hvert forsikringsselskab. Denne liste viser øverst et tilbud, der for det meste betegnes som »anbefaling ud fra forholdet mellem pris og kvalitet«, og et yderligere tilbud, der betegnes som »anbefaling ud fra ydelse«.
- 11 Tilbuddene vises derefter principielt i rækkefølgen laveste pris først, men kunden har ligeledes mulighed for ved klik på de relevante knapper at få vist tilbuddene i en anden rækkefølge, dvs. efter udbydere, i alfabetisk rækkefølge, efter bedste karakter først eller efter bedste kundeanmeldelse først, fra bedst til værst. Når brugeren med computermusens cursor berører feltet med en karakter, åbnes der endvidere et pop op-vindue med basisoplysninger om denne karakter.
- 12 Den nævnte karakter er baseret på et pointsystem med udgangspunkt i forskellige »parametre for karaktergivning« bestående af point, der tildeles op til et vist maksimalt antal point, der sammenlagt giver et samlet pointtal. Disse parametre for karaktergivning og det samlede pointtal varierer afhængigt af den pågældende forsikringsgren. De nævnte parametre for karaktergivning sammenfattes i undergrupper eller kategorier afhængigt af de pågældende forskellige forsikringsgrene og er forsynet med et grønt eller et gult flueben eller et rødt kryds. Nederst i dette pop op-vindue anføres, at disse symboler henholdsvis står for »udmærket«, »gennemsnitlig« og »under gennemsnittet/ikke forsikret«.

- 13 Det er på denne baggrund, at HUK-Coburg i 2020 anlagde sag mod Check24 ved Landgericht Köln (den regionale ret i første instans i Köln, Tyskland), idet selskabet bl.a. gjorde gældende, at de sammenligninger, der for så vidt angår motorkøretøjsforsikringer blev tilbudt på det pågældende websted ved hjælp af karakterer, var i strid med UWG's § 6, stk. 2, nr. 2. Dette tog den nævnte ret til følge ved dom af 22. april 2020, hvorefter Check24 tilpassede dette websted for så vidt angik forsikringsproduktet motorkøretøjsforsikringer og indsatte yderligere oplysninger til rådighed for de berørte forbrugere om karaktererne. Derefter foretog Check24 også lignende ændringer i andre forsikringsprodukter.
- 14 Den 26. november 2020 anlagde HUK-Coburg sag ved den nævnte ret mod Check24 Vergleichsportal, der er det selskab, som har ansvaret for at stille det nævnte websted til rådighed for forbrugerne. Den samme ret henviste efter anmodning fra HUK-Coburg ved kendelse af 22. marts 2021 sagen til Landgericht München I (den regionale ret i første instans i München I, Tyskland), som er den forelæggende ret. HUK-Coburg nedlagde påstand om forbud mod og om erstatning vedrørende konkrete former for overtrædelser, navnlig visningen af karaktererne på selve resultatsiderne, men også mod visningen heraf i forbindelse med de dertil hørende oplysninger i pop op-vinduerne. Selskabet har i denne forbindelse gjort gældende, at sådanne karakterer udgør en ulovlig sammenlignende reklame i henhold til national ret, med henvisning til at de bør betragtes som værdibaserede vurderinger, der ikke kan være lovlige genstande for en sammenlignende reklame, fordi de afspejler en falsk objektivitet og har et højt vildledningspotentiale for forbrugeren.
- 15 Den 20. september 2021 udvidede HUK-Coburg sagens genstand mod Check24. HUK-Coburg anmodede navnlig CHECK24 Vergleichsportal für Sachversicherungen GmbH om at ophøre med at fremlægge tilbud for indbo- og retshjælpsforsikringer på grundlag af deres pris og kundeanmeldelser.
- 16 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at spørgsmålet om, hvorvidt UWG's § 6, stk. 2, nr. 2, generelt forbyder en sammenligning ved hjælp af karakterer som den, der er omhandlet i den sag, som den forelæggende ret skal påkende, afhænger af fortolkningen af artikel 4, litra c), i direktiv 2006/114.
- 17 Den forelæggende ret er indledningsvis af den opfattelse, at en karakter er et tal, der ikke i sig selv giver forbrugeren en oplysning om det sammenlignede produkt, som er tilstrækkelig væsentlig til at medføre en købsbeslutning, således at denne karakter ikke udgør en egenskab ved et produkt som omhandlet i artikel 4, litra c), i direktiv 2006/114.
- 18 Den har dernæst bemærket, at der i forbindelse med tildeling af point eller ved karaktergivning altid er tale om en subjektiv handling, hvorimod denne bestemmelse udtrykkeligt kræver en objektiv sammenligning. En sådan objektivitet kræves ifølge den forelæggende ret i tillæg til at være dokumenterbar og skal derfor have en selvstændig betydning.
- 19 Den forelæggende ret har i øvrigt anført, at direktiv 2006/114 principielt vurderer sammenlignende reklame positivt i konkurrence- og forbrugerpolitisk henseende, og at direktivet alene tilsigter at beskytte forbrugerne og konkurrenterne mod eventuelle ulemper ved denne reklame. Under disse omstændigheder skal betingelserne i henhold til artikel 4, litra c), i direktiv 2006/114 fortolkes bredt.

20 Det er endelig den nævnte rets opfattelse, at et karaktergivnings- eller pointtildelingssystem tillader en kortfattet sammenligning af et stort antal kriterier og derfor kan være til hjælp for forbrugere i forbindelse med komplekse købstransaktioner.

21 På denne baggrund har Landgericht München I (den regionale ret i første instans i München I, Tyskland) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 4, litra c), i direktiv [2006/114] fortolkes således, at betingelserne for en lovlig sammenlignende reklame i henhold til denne bestemmelse også kan være opfyldt, når sammenligningen gennemføres ved hjælp af et karaktergivnings- eller pointtildelingssystem?«

Det præjudicielle spørgsmål

22 Det skal indledningsvis bemærkes, at det som led i det samarbejde mellem de nationale retter og Domstolen, som er indført ved artikel 267 TEUF, tilkommer Domstolen at give den nationale ret et hensigtsmæssigt svar, som sætter den i stand til at afgøre den tvist, der verserer for den. Ud fra dette synspunkt påhviler det Domstolen i givet fald at omformulere de spørgsmål, som den forelægges. Det påhviler nemlig Domstolen at fortolke alle de bestemmelser i EU-retten, som de nationale retter skal anvende for at træffe afgørelse i de for dem verserende tvister, også selv om disse bestemmelser ikke udtrykkeligt er omtalt i de præjudicielle spørgsmål, der forelægges Domstolen (dom af 7.11.2019, K.H.K. (Sikring af bankindeståender), C-555/18, EU:C:2019:937, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).

23 Selv om det forelagte spørgsmål formelt vedrører fortolkningen af artikel 4, litra c), i direktiv 2006/114, navnlig om betingelserne for at kunne udgøre en lovlig sammenlignende reklame også kan være opfyldt, når sammenligningen gennemføres ved hjælp af et karaktergivnings- eller pointtildelingssystem, er en sådan omstændighed følgerig ikke til hinder for, at Domstolen giver alle de momenter angående fortolkningen af EU-retten, som kan være til nytte ved afgørelsen af hovedsagen. Det tilkommer herved Domstolen ud fra samtlige de oplysninger, der er fremlagt af den nationale ret, og navnlig af forelæggelsesafgørelsens præmisser, at udlede de EU-retlige elementer, som det under hensyn til sagens genstand er nødvendigt at fortolke (jf. analogt dom af 7.11.2019, K.H.K. (Sikring af bankindeståender), C-555/18, EU:C:2019:937, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).

24 I det foreliggende tilfælde skal det, henset til de oplysninger, der fremgår af anmodningen om præjudiciel afgørelse, undersøges, om en onlinetjeneste for sammenligning af forsikringsprodukter, som udbydes af en virksomhed, kan anses for at være »en sammenlignende reklame« som omhandlet i artikel 2, litra c), i direktiv 2006/114, og om en sådan form for reklame i givet fald opfylder kriterierne for lovlighed.

25 Denne artikel 2, litra c), definerer begrebet »sammenlignende reklame« som »[...] reklame, som direkte eller indirekte henviser til en konkurrent eller til varer eller tjenesteydelser, som udbydes af en konkurrent«.

26 Domstolen har i denne forbindelse præciseret, at det særlige element i begrebet sammenlignende reklame udgøres af identifikationen af annoncørens »konkurrent« eller af de varer eller tjenesteydelser, som denne udbyder (dom af 19.4.2007, De Landtsheer Emmanuel, C-381/05, EU:C:2007:230, præmis 27, og af 18.11.2010, Lidl, C-159/09, EU:C:2010:696, præmis 30).

- 27 Som Europa-Kommissionen med rette har anført, er det derfor i den foreliggende sag afgørende, om en koncern, der tilbyder en onlinetjeneste for sammenligning af forsikringsprodukter, kan kvalificeres som en konkurrent som omhandlet i artikel 2, litra c), i direktiv 2006/114 til en forsikringskoncern.
- 28 Det følger heraf, at annoncøren, dvs. Check24, skal være konkurrent til HUK-Coburg, for at den omtvistede praksis kan anses for at være sammenlignende reklame som omhandlet i denne artikel 2, litra c), og derfor kan være omfattet af anvendelsesområdet for dette direktiv, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at undersøge.
- 29 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at hverken denne bestemmelse eller nogen anden bestemmelse i det nævnte direktiv indeholder en definition af begrebet »konkurrent«.
- 30 Det skal hvad angår dette begreb »konkurrent« bemærkes, at Domstolen allerede har præciseret, at begrebet konkurrerende virksomhed, der er omfattet af begrebet sammenlignende reklame, pr. definition bygger på, at de varer eller tjenesteydelser, som virksomhederne udbyder på markedet, kan substitueres af hinanden (dom af 19.4.2007, De Landtsheer Emmanuel, C-381/05, EU:C:2007:230, præmis 28, og af 18.11.2010, Lidl, C-159/09, EU:C:2010:696, præmis 30).
- 31 Derfor opstiller artikel 4, litra b), i direktiv 2006/114 som betingelse for en sammenlignende reklames lovlighed, at denne sammenligner varer eller tjenesteydelser, der opfylder samme behov eller tjener samme formål (jf. i denne retning dom af 19.4.2007, De Landtsheer Emmanuel, C-381/05, EU:C:2007:230, præmis 29).
- 32 Som Domstolen allerede har fastslået, gør den omstændighed, at varerne i et vist omfang tilfredsstiller samme behov, det i øvrigt muligt at antage, at de i et vist omfang kan substituere hinanden (dom af 19.4.2007, De Landtsheer Emmanuel, C-381/05, EU:C:2007:230, præmis 30, og af 18.11.2010, Lidl, C-159/09, EU:C:2010:696, præmis 32).
- 33 Den konkrete vurdering af graden af substituerbarhed, som skal foretages af de nationale domstole, og som skal gennemføres i lyset af direktiv 2006/114's formål og ud fra de i Domstolens praksis opstillede principper, forudsætter en undersøgelse af de kriterier, der gør det muligt at fastslå, at der foreligger et konkurrenceforhold mellem i det mindste en del af det varesortiment, der udbydes af de omhandlede virksomheder (jf. i denne retning dom af 19.4.2007, De Landtsheer Emmanuel, C-381/05, EU:C:2007:230, præmis 33).
- 34 I det foreliggende tilfælde bør undersøgelsen af tilstedeværelsen af et konkurrenceforhold mellem Check24 og HUK-Coburg, hvilken det påhviler den nationale ret at foretage, henset til ovenstående betragtninger være baseret på en analyse af, hvorvidt de respektive tjenester, som parterne i hovedsagen udbyder, kan substitueres af hinanden med henblik på at afgøre, om disse opererer på de samme markeder.
- 35 Det fremgår i denne henseende af de sagsakter, som Domstolen råder over, at mens HUK-Coburg leverer forsikringstjenesteydelser inden for forskellige områder, udbyder Check24 ikke selv sådanne tjenesteydelser, men begrænser sig til online at sammenligne forsikringstilbud, der udbydes af forsikringsselskaber, ved hjælp af et karaktergivnings- eller pointtildelingssystem og i givet fald som formidler at tilbyde mulighed for at indgå aftaler med forsikringsselskaber, der leverer de sammenlignede tjenesteydelser.

- 36 For så vidt som det fremgår af disse sagsakter, at Check24 driver en onlinetjeneste for sammenligning af forsikringstilbud og ikke selv er et forsikringsselskab, kan Check24 således hverken levere eller råde over sådanne tjenesteydelser, herunder når selskabet som simpel formidler giver mulighed for at indgå aftaler mellem kunder og udbydere af forsikringsprodukter.
- 37 Det fremgår derfor, med forbehold af den forelæggende rets nærmere efterprøvelse, at et forsikringsselskab som HUK-Coburg, og en koncern, der leverer onlinetjenester for sammenligning af forsikringsprodukter, som Check24, udbyder tjenesteydelser, som ikke kan substituere hinanden, og derfor opererer på forskellige markeder for tjenesteydelser.
- 38 Det følger heraf, at onlinetjenester for sammenligning af forsikringsprodukter, som leveres af en virksomhed, og hvilke tjenesteydelser hverken identificerer en konkurrent til denne virksomhed eller produkter eller tjenesteydelser, som udbydes af en sådan konkurrent, ikke er omfattet af begrebet »sammenlignende reklame« som omfattet af artikel 2, litra c), i direktiv 2006/114.
- 39 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal den forelæggende rets spørgsmål besvares med, at artikel 2, litra c), i direktiv 2006/114 skal fortolkes således, at en onlinetjeneste for sammenligning af forsikringsprodukter, som udbydes af en virksomhed, der ikke er en »konkurrent« i den nævnte bestemmelses forstand, dvs. som ikke selv udbyder de produkter eller tjenesteydelser, som den sammenligner, og som derfor opererer på et andet marked for produkter eller tjenesteydelser, ikke er omfattet af det i denne bestemmelse omhandlede begreb »sammenlignende reklame«. Det samme gælder, hvis denne virksomhed handler som formidler og giver forbrugere mulighed for at indgå aftaler med virksomheder, der tilbyder de pågældende produkter eller tjenesteydelser, uden selv at operere på markedet for disse produkter eller disse tjenesteydelser.

Sagsomkostninger

- 40 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Niende Afdeling) for ret:

Artikel 2, litra c), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/114/EF af 12. december 2006 om vildledende og sammenlignende reklame

skal fortolkes således, at

en onlinetjeneste for sammenligning af forsikringsprodukter, som udbydes af en virksomhed, der ikke er en »konkurrent« i den nævnte bestemmelses forstand, dvs. som ikke selv udbyder de produkter eller tjenesteydelser, som den sammenligner, og som derfor opererer på et andet marked for produkter eller tjenesteydelser, ikke er omfattet af det i denne bestemmelse omhandlede begreb »sammenlignende reklame«. Det samme gælder, hvis denne virksomhed handler som formidler og giver forbrugere mulighed for at indgå aftaler med virksomheder, der tilbyder de pågældende produkter eller tjenesteydelser, uden selv at operere på markedet for disse produkter eller disse tjenesteydelser.

Underskrifter